

KORONAVİRÜS SALGINI KARŞISINDA IRAK HÜKÜMET KURUMLARI

“

Irak'ta ilk koronavirüs tanısı 24 Şubat 2020 tarihinde Necef kentindeki İranlı bir öğrenciye konulmuştur. Dini bilimler alanında eğitim alan öğrencinin kan örneği incelenmiş ve sonuç pozitif çıkmıştır. Akabinde ise Irak Sağlık Bakanlığı ülkenin dört bir yanında yeni vakaların tespit edildiğini açıklamıştır. Irak'taki koronavirüs vakalarının büyük bir kısmının İran temaslı olduğu bilinmektedir.

”

Dr. Watheq Al-Sadoon

Uzman, ORSAM

Tüm dünya ülkeleri ve bölgedeki devletler gibi Irak da koronavirüs (Kovid-19) salgınından etkilenmiştir. Makalenin yazıldığı tarih olan 19 Nisan bilançosuna baktığımızda ülke genelinde vaka sayısının 1.539, ölü sayısının 82 ve iyileşen hasta sayısının 1.009'a ulaştığını görmekteyiz. Özellikle İran ve Türkiye gibi komşu devletler ile kıyaslandığında Irak'taki rakamların daha düşük bir seyrde ilerlediğini ve durumun umut verici olduğunu söylemek mümkündür. Ancak yine diğer ülkelere kıyasla Irak'ta koronavirüs vakalarını tespit etmek için yapılan test sayısı da düşüktür. Dolayısı ile vakaların tespiti konusunda belirgin bir yetersizlik durumu olduğu söylenebilir. Bununla birlikte ülkedeki hastane ve

sağlık kuruluşlarının durumunun iyi olmadığı bilindiğinden, söz konusu durumlar Irak'ın salgın ile mücadelesi konusundaki endişeleri de beraberinde getirmektedir.

Irak'ta ilk koronavirüs tanısı 24 Şubat 2020 tarihinde Necef kentindeki İranlı bir öğrenciye konulmuştur. Dini bilimler alanında eğitim alan öğrencinin kan örneği incelenmiş ve sonuç pozitif çıkmıştır. Akabinde ise Irak Sağlık Bakanlığı ülkenin dört bir yanında yeni vakaların tespit edildiğini açıklamıştır. Irak'taki koronavirüs vakalarının büyük bir kısmının İran temaslı olduğu bilinmektedir.

Ülkenin içinde bulunduğu siyasi, ekonomi ve güvenlik ile ilgili krizler göz önüne alındığında Irak'ın salgınla etkili bir biçimde başa çıkıp çıkamayacağı ise zihinlerde soru işaretleri oluşturmaktadır.

“

Kriz Hücresi, virüsün yayılmasını engellemek için 12 Mart'ta ülkede vilayetler arası seyahatin yasaklanması, sınırların kapatılması (Irak vatandaşı olmayanlar için), toplu gruplar halinde türbe vb. dini ziyaretlerin askıya alınması ve yine toplu halde bir arada bulunmayı gerektirecek sosyal etkinliklere ara verilmesi gibi birçok önemli karar almıştır.

”

Dünya Sağlık Örgütü'nün 11 Mart 2020 tarihinde koronavirüsün küresel bir salgına dönüştüğünü ilan etmesinin ardından Irak hükümeti 55 sayılı kararı yayınlayarak sağlık bakanının başkanlığında ve konuyla ilgili bazı bakan ve hükümet yetkililerinin üyeliğinde salgınla mücadele kapsamında bir “Kriz

Hücresi” oluşturmuştur. Kriz Hücresi, virüsün yayılmasını engellemek için 12 Mart'ta ülkede vilayetler arası seyahatin yasaklanması, sınırların kapatılması (Irak vatandaşı olmayanlar için), toplu gruplar halinde türbe vb. dini ziyaretlerin askıya alınması ve yine toplu halde bir arada bulunmayı gerektirecek sosyal etkinliklere ara verilmesi gibi birçok önemli karar almıştır.

Tedbirlere Uyuldu mu?

Söz konusu kararların alınmasından yaklaşık bir hafta sonra on binlerce vatandaş Şii İmam Musa

el-Kazım'ın ölüm yıl dönümü için düzenlenen anma törenlerine akın etmiştir. Hükümetin koronavirüs ile mücadele kapsamında uyguladığı yasaklara rağmen halkın bu eylemi, hükümete karşı bir meydan okuma olarak tarihe geçmiş; öte yandan da Şii topluluk için bu tarz önemli günlerde nasıl bir yol haritası izleneceği konusunda Şii dini otoriteleri arasında bölünmelere yol açmıştır.

Iraklı Şiiilerin dini lideri Ali es-Sistani, koronavirüs salgını tedbirleri kapsamında Kriz Hücresi'nin aldığı kararlara uyulması ve dini amaçlı toplanmaların azaltılması ge-

rektiği ile ilgili bir fetva yayınlamıştır. Sadr Hareketi mensupları ise hareket ve seyahati önlemeye yönelik alınan tüm kararlara rağmen dini ziyaretlerin yapılması gerektiği konusunda ısrarcı olmuşlardır. Konuyla ilgili yaşanan tezatlıklar, dini ziyarette bulunmak isteyenler ve hükümetin aldığı tedbir kararlarını uygulamak isteyen güvenlik güçleri arasında gerginliğe ve bazı çatışmalara neden olmuştur. Bu durum salgıla mücadele konusundaki soru işaretlerini daha fazla yoğunlaştırmıştır.

Sağlık Bakanı Allavi, ülkedeki en önemli dini mercilerden biri olan Huseyn es-Sadr'dan virüsün yayılım gösterdiği bu süreçte toplu ziyaretleri ve dini amaçlı toplanmaları durdurarak Kriz Hücresi'nin aldığı kararların uygulanması konusunda yardımcı olmasını talep etmiştir. Bu gelişmelerin ardından ordu güçleri Irak'ın tüm cadde ve bölgelerinde konuşlandırılmış ve sokağa çıkma yasağı fiilen uygulanmaya başlamıştır.

Bu süre zarfında Irak Sağlık Bakanı Cafer Sadık Allavi, Bağdat'ın el-Kazimiyye kentindeki dini otorite Huseyn es-Sadr'ı ziyaret etmiş ve bakanın gerçekleştirdiği bu ziyaret Irak TV kanallarında yayınlanmıştır. Sağlık Bakanı Allavi, ülkedeki en önemli dini mercilerden biri olan Huseyn es-Sadr'dan virüsün yayılım gösterdiği bu süreçte toplu ziyaretleri ve dini amaçlı toplanmaları durdurarak Kriz Hücresi'nin aldığı kararların uygulanması konusunda yardımcı olmasını talep etmiştir. Bu gelişmelerin ardından ordu güçleri Irak'ın tüm cadde ve bölgelerinde konuşlandırılmış ve sokağa çıkma yasağı fiilen uygulanmaya başlamıştır.

Irak makamlarınca toplu halde bulunmanın yasaklanması, bazı hükümet kurumlarında çalışmaların durdurulması, tüm üniversite, enstitü ve okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerine ara verilmesi, restoranların kapatılması gibi tedbirler ilan edilmesine rağmen hükümet büyük sorunlarla karşı karşıyadır. Zira ülkedeki sağlık personeli, ekipman ve tıbbi malzeme eksikliği dolayısıyla sağlık imkanları yeterli düzeye ulaşamamış olduğu için hükümetin salgınla mücadele kapsamında yürüttüğü faaliyetleri sektöre uğratmaktadır. Ülkede sağlık sektöründeki bu eksikliklerin temel nedeni ise yolsuzluk ve hükümet ihmali olarak karşımıza çıkmaktadır.

Irak Sağlık Bakanı, 19 Nisan tarihli açıklamasında ülke genelinde salgınla mücadeleye ilişkin tedbirlere ciddiyetle riayet edilmemesi, talimatların göz ardı edilerek ana yolların arabalarla dolup taşması, birçok dükkân ve pazar yerinin açık olması gibi itaatsizliklerin vaka sayısında seri artışlara mal olabileceğini ve virüsün yayılmasını önlemek için sarf edilen çabaları

sonuçsuz bırakabileceğini ifade ederek halka uyarılarda bulunmuştur. Irak'ta vaka sayılarında artış yaşanmamasına ve günlük enfeksiyon oranının son dönemde düşüşe geçmesine rağmen Bakan Allavi tedbiri elden bırakmamak adına uyarılarda bulunmaya devam etmiştir. İki hafta önce günlük vaka sayısı yaklaşık 70 kişi olarak seyrederken bugünlerde günlük vaka sayısı 50'yi geçmemektedir.

Irak'ta tüm sokağa çıkma yasağına ve ticaret merkezlerinin kapatılmasına rağmen bazı gösterici gruplar tüm vilayet meydanlarında toplanmışlardır. Zira bu göstericiler düzenledikleri faaliyetlerle ülkedeki ekonomi ve güvenlik ile ilgili koşulların koronavirüsten daha fazla endişe verici olduğunu belirtmek istemişlerdir. Protestocular, meydanlarda sağlık çadırları kurarak tıbbi ekipmanlar dağıtmış ve salgından korunma kuralları hakkında bilgi vermiştir. Böylece sağlık çadırlarındaki göstericiler tarafın-

dan enfeksiyon riski azaltılmaya çalışılmış ve kendilerine göz yaşırtıcı gaz isabet edenler ve yaralananlar burada tedavi edilmişlerdir.

“

Irak'taki İran destekli birlikler ile ABD güçleri arasında tırmanan gerilimden sonra Irak'tan hızlıca çekilmeleri için koronavirüsün bu güçlere uygun bir bahane sunduğu da ihtimaller dahilindedir.

”

Salgının Kritik Etkileri

Irak'ta koronavirüs krizi devam ederken yaşanan bir diğer önemli gelişme ise Irak'taki ABD, İngiliz, Fransız ve Çek kuvvetleri gibi bazı uluslararası koalisyon güçlerinin koronavirüsün yayılmasından duydukları endişe sebebiyle Irak'tan çekileceklerini duyurmalarıdır. Irak'taki İran destekli birlikler ile ABD güçleri arasında tırmanan

gerilimden sonra Irak'tan hızlıca çekilmeleri için koronavirüsün bu güçlere uygun bir bahane sunduğu da ihtimaller dahilindedir.

Irak'taki koronavirüs krizi ülkedeki sosyal ilişkilerin ve sosyal dayanışmanın iyimser bir tablo çizdiğini göstermiştir. Nitekim ülke genelinde tüm vilayetlerde yoksul ailelere ve özellikle sokağa çıkma yasağı dolayısıyla gelir kaynakları kesilenlere para ve gıda yardımları yapılmıştır. Hükümetin girişimlerinin bu alanda zayıf kaldığı süre zarfında söz konusu yardımları herhangi bir hükümet kuruluşu üyesi ya da siyasi ve dini bir kurum üyesi olmayan sivil vatandaşlar gerçekleştirmişlerdir. Sonuç olarak halihazırda sosyo-politik sorunlar yaşayan Irak halkı salgın nedeni ile Irak kurumlarının etkisizliğe ile de karşı karşıya kalmakta ve bu süreci kendi aralarındaki dayanışma gücünü artırarak atlatacak çalışmaktadırlar. ■